

Mesto a zraniteľné skupiny

Participácia zraniteľných skupín na lokálnej úrovni

Elena G. Kriglerová
Centrum pre výskum etnicity a kultúry

Prečo mesto?

Mesto – priestor, v ktorom by sme mali žiť spoločne, nie v paralelných svetoch

Lokálna úroveň – priestor, kde sa vytvárajú vzťahy, prebiehajú interakcie, aj procesy sociálnej inklúzie/exklúzie

Samospráva

- rozhodovacia, výkonná, ale aj symbolická funkcia
- kompetencie pre vytváranie politík, vďaka ktorým sa komunity môžu rozvíjať
- kompetencie v oblasti vytvárania súdržnej spoločnosti
- najbližšie reálnym potrebám obyvateľov, ktoré súvisia aj so špecifickým lokálnym kontextom a podmienkami

Prečo zraniteľné skupiny?

- Kto sú zraniteľné skupiny?
- Prítomní a pritom neviditeľní
- Ich potreby sa stávajú témou až vtedy, keď už ide o problém vyplývajúci z ich sociálneho vylúčenia (hasenie požiaru)
- To vedie k ich stigmatizácii ako „problémových“ alebo „neprispôsobivých“ → sociálne a etnické napätie → **narúšanie sociálnej súdržnosti**
- Sociálna aj ekonomická prosperita možná len vtedy, ak sú do spoločnosti plnohodnotne zapojení naozaj všetci obyvatelia a majú pocit prináležania

Prečo participácia?

- Vo vzťahu k zraniteľným skupinám prevláda mocenský prístup „pomoci“ – znevýhodnené skupiny sú objektom, nie aktérom verejných politík
- Prístup „My vieme, čo je pre nich dobré“ – neznalosť a nerešpektovanie reálnych potrieb jednotlivých skupín vedie k prijímaniu neefektívnych politík → znevýhodnené skupiny sú potom vnímané ako tie, ktorým sa nedá pomôcť alebo nie sú schopné sa prispôbiť aj napriek množstvu prijatých opatrení a vynaložených zdrojov
- Efektívna politika musí reagovať na reálne potreby a obsahovať realistické opatrenia – to je možné nastaviť len s aktívnou účasťou cieľových skupín – participácia
- Nástroj posilňovania dôvery v inštitúcie – v atmosfére dôvery sa lepšie žije ľuďom a ľahšie pracuje samospráva

Súčasný stav

- V prístupe k tvorbe verejných politík čelia bariéram, ktorým bežná verejnosť nemusí čeliť: 1) nižší sociálny kapitál v dôsledku sociálneho vylúčenia, 2) paternalizmus, 3) nedôvera, 4) neochota vzdať sa moci, 5) vnímanie zraniteľných skupín ako tých, ktoré nie sú schopné formulovať svoje záujmy racionálne, odborne a bez emócií, 6) fyzické bariéry (vrátane spôsobov a foriem komunikácie), 7) sekuritizácia
- Participácia zraniteľných skupín väčšinou len v prípade politík, kde je daná zraniteľná skupina cieľovou skupinou
- Tokenizmus – je zabezpečená len prítomnosť zástupcov
- Príležitostnosť

Čo treba urobiť?

- **Spoznávať** mestské spoločenstvo, rozmanité skupiny a poznať a **UZNAŤ ich potreby**
- **Proaktívny prístup samosprávy** – otvoriť dvere nestačí, nečakať, že zraniteľné skupiny samy prejavia iniciatívu vzhľadom na bariéry
- **Podporovať empowerment** zraniteľných skupín – v rámci dotačných schém mesta napríklad ponúkať extra podporu projektom a iniciatívam s inkluzívnym aspektom
- Vytvoriť **inštitucionálny rámec** na zapojenie zraniteľných skupín do tvorby verejných politík – vytvárať ho v spolupráci s jednotlivými skupinami, aby skutočne odrážal ich možnosti participácie (pracovná skupina? výbor? Konzultačný mechanizmus?)
- Zvoliť **adekvátnu formu a spôsob komunikácie** (mieru odbornosti a komplikovanosti jazyka, písomná forma, online komunikácia, *easyread* a pod.)
- **Priznať** zraniteľným skupinám **vplyv** – nielen vypočuť ich hlas, ale skutočne im umožniť priniesť svoje *poznanie* a ovplyvniť finálnu podobu verejných politík (napr. právo veta?)
- **Symbolická politika** – mesto pre všetkých